

มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัว : ศึกษากรณีการรบกวนสิทธิใน
ความเป็นส่วนตัวจากการใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคม

Legal measures for protecting the right to privacy: A Study of invasion of privacy by the
use of social network websites

คณาธิป ทองรวีวงศ์*

Kanathip Thongraweewong**

บทคัดย่อ

บทคัดย่อ

เว็บไซต์เครือข่ายสังคมเป็นเว็บไซต์ที่ให้บริการโดยผู้ใช้งานสามารถสร้างแฟ้มข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งอาจมีลักษณะสาธารณะหรือกึ่งสาธารณะ โดยผู้ใช้งานสามารถแลกเปลี่ยนและเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวของผู้ใช้อื่นๆในระบบเครือข่ายสังคมนั้น เว็บไซต์เครือข่ายสังคม เช่น Facebook, Myspace, Twitter, Youtube, Webblog มีความแตกต่างกันในแง่ของวัตถุประสงค์การใช้งานรวมทั้งรูปแบบและลักษณะ บางเว็บไซต์มุ่งประสงค์ใช้เพื่อทางธุรกิจหรือทางวิชาชีพ ในขณะที่บางเว็บไซต์มุ่งประสงค์ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ทางสังคมและความบันเทิง บางเว็บไซต์เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นตัวอักษร ในขณะที่บางเว็บไซต์มุ่งประสงค์แลกเปลี่ยนข้อมูลในลักษณะสื่อผสม

---

* รองคณบดี คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น,
ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงจอมพล เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 086-042-0242 086-308-9646 kanathip@yahoo.com

* Vice Dean, Faculty of Law, Saint John's University, Viphavadee-rangsit Road,
Jomphol, Jatujak, Bangkok, 086-042-0242 , 086-308-9646

งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าเว็บไซต์เครือข่ายสังคมก่อให้เกิดปัญหาการล่วงละเมิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของผู้ใช้และผู้เกี่ยวข้องในประเด็นต่างๆหลายประเด็นเช่น ปัญหาเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้เนื่องจากเว็บไซต์เครือข่ายสังคมมีลักษณะของการรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้ เช่น ชื่อ ที่อยู่ อาชีพ สถานะความสัมพันธ์ ความชอบและพฤติกรรมในเรื่องต่างๆ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้สามารถถูกนำไปใช้เพื่อประโยชน์ทางการค้าพาณิชย์ มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลของผู้ใช้ไปยังหน่วยธุรกิจอื่นเพื่อวัตถุประสงค์ทางการตลาดโดยผู้ใช้มิได้รับรู้ นอกจากนี้ ยังมีประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการเชื่อมโยงและติดตามพฤติกรรมการใช้เว็บไซต์ของผู้ใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมไปยังผู้อื่น ทำให้ผู้อื่นทราบความเคลื่อนไหวและพฤติกรรมการใช้เว็บไซต์ต่างๆอันเป็นการรบกวนความเป็นอยู่ส่วนตัว ข้อเท็จจริงเหล่านี้นำไปสู่ประเด็นทางกฎหมายว่ากฎหมายวางหลักเกี่ยวกับการคุ้มครองการได้มา การใช้ และการเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลเหล่านี้ไว้หรือไม่ เพียงใด

ลักษณะพฤติกรรมของการรบกวนความเป็นอยู่ส่วนตัวจากการใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคม รวมถึงการเปิดเผยข้อมูล การสอดส่องพฤติกรรม นอกจากนี้ยังมีประเด็นการรบกวนความเป็นอยู่ส่วนตัวที่กระทำโดยผู้ใช้อื่นๆของเครือข่ายดังกล่าว เช่น การคุกคามทางเว็บไซต์เครือข่ายสังคม การรบกวนความเป็นอยู่ส่วนตัวโดยธุรกิจขายตรง การใช้ภาพและข้อมูลอื่นๆของผู้ใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมโดยที่ผู้ใช้นั้นมิได้รับรู้และยินยอมการ “tag” ภาพของผู้ใช้และบุคคลที่สามโดยผู้ใช้นั้นมิได้รับรู้และยินยอม การรบกวนความเป็นอยู่ส่วนตัวไม่จำกัดเฉพาะผู้ใช้เท่านั้น แต่ยังกระทบบุคคลที่สามซึ่งมิใช่ผู้ใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมนั้นด้วยเช่น กรณีภาพของบุคคลที่สามซึ่งถูกเผยแพร่ในเว็บไซต์เครือข่ายสังคม ประเด็นการรบกวนสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวดังกล่าวเกิดจากลักษณะทางคุณสมบัติของเว็บไซต์เครือข่ายสังคม เช่น การคงอยู่ของข้อมูล การเข้าถึงและค้นหาได้ การคัดลอกได้ และการเข้าถึงข้อมูล โดยผู้ที่มองไม่เห็นตัวตน

งานวิจัยนี้พบว่าในระบบกฎหมายไทยปัจจุบัน ไม่มีกฎหมายใดบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกรบกวนสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวจากการใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมไว้เป็นการเฉพาะ จากการวิจัยเชิงเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศแล้ว พบว่า ในบางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องอันสามารถนำมาปรับใช้ได้แต่ก็ยังมีประเด็นปัญหาอีกหลายประการ จนทำให้กฎหมายที่มีอยู่ไม่เพียงพอในการปรับใช้กับกรณี งานวิจัยนี้พบว่าแม้ว่าในระบบกฎหมายไทยปัจจุบันมีกฎหมายหลายฉบับที่เกี่ยวข้องอันอาจนำมาปรับใช้เพื่อการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกรบกวนจากการใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคม เช่น ประมวลกฎหมายอาญา, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด, พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ แต่ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่ากฎหมายดังกล่าวยังมีปัญหาในเชิงเนื้อหา องค์กรประกอบ และขอบเขตหลายประการที่ทำให้ไม่สามารถปรับใช้เพื่อการคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวที่ถูกรบกวนจากการใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมได้อย่างเหมาะสม

ผลการวิจัยได้พิสูจน์สมมุติฐานของการวิจัย โดยชี้ให้เห็นว่าในระบบกฎหมายไทยปัจจุบันยังไม่เหมาะสมและเพียงพอในการนำมาปรับใช้เพื่อการคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลที่ถูกรบกวนจากการใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมซึ่งรวมทั้งผู้ใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมและบุคคลภายนอก ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ แนวทางแก้ไขปัญหาทางกฎหมายที่เกิดขึ้นหลายประการ ทั้งการบัญญัติกฎหมายขึ้นใหม่ และปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่มีอยู่เดิม เพื่อให้กฎหมายมีความเหมาะสมกับการคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลดังกล่าวต่อไป

คำหลัก : สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว, การติดต่อโดยมิได้คาดหมายและยินยอม, สิทธิของผู้ถูกรบกวนจากเว็บไซต์เครือข่ายสังคม

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เว็บไซต์เครือข่ายสังคมเป็นเว็บไซต์ที่ให้บริการโดยผู้ใช้งานสามารถสร้างเพิ่มข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งอาจมีลักษณะสาธารณะหรือกึ่งสาธารณะ โดยผู้ใช้งานสามารถแลกเปลี่ยนและเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวของผู้ใช้อื่นๆในระบบเครือข่ายสังคมนั้น เว็บไซต์เครือข่ายสังคมเช่น Facebook, Myspace, Twitter, Youtube, Webblog มีความแตกต่างกันในแง่ของวัตถุประสงค์การใช้งานรวมทั้งรูปแบบและลักษณะ บางเว็บไซต์มุ่งประสงค์ใช้เพื่อทางธุรกิจหรือทางวิชาชีพ ในขณะที่บางเว็บไซต์มุ่งประสงค์ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ทางสังคมและความบันเทิง บางเว็บไซต์เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นตัวอักษร ในขณะที่บางเว็บไซต์มุ่งประสงค์แลกเปลี่ยนข้อมูลในลักษณะสื่อผสม

งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าเว็บไซต์เครือข่ายสังคมก่อให้เกิดปัญหาการล่วงละเมิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของผู้ใช้และผู้เกี่ยวข้องในประเด็นต่างๆหลายประเด็นเช่น

ปัญหาเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้เนื่องจากเว็บไซต์เครือข่ายสังคมมีลักษณะของการรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้เช่น ชื่อ ที่อยู่ อาชีพ สถานะความสัมพันธ์ ความชอบและพฤติกรรมในเรื่องต่างๆ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้สามารถถูกนำไปใช้เพื่อประโยชน์ทางการค้าพาณิชย์หรือการรบกวนด้วยวัตถุประสงค์อื่นที่มีใช้ทางการค้าพาณิชย์

ปัญหาการแลกเปลี่ยนข้อมูลของผู้ใช้ไปยังหน่วยธุรกิจอื่นเพื่อวัตถุประสงค์ทางการตลาดโดยผู้ใช้มิได้รับรู้ เช่น การใช้ช่องทางเว็บไซต์เครือข่ายสังคมเพื่อการขายตรงสินค้าและบริการอื่นทำให้เกิดการรบกวนความเป็นอยู่ส่วนตัวของผู้ได้รับการติดต่อ

ปัญหาเกี่ยวกับการเชื่อมโยงและติดตามพฤติกรรมการใช้เว็บไซต์ของผู้ใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมไปยังผู้อื่น ทำให้ผู้อื่นทราบความเคลื่อนไหวและพฤติกรรมการใช้เว็บไซต์ต่างๆ อันเป็นการรบกวนความเป็นอยู่ส่วนตัว

ข้อเท็จจริงเหล่านี้นำไปสู่ประเด็นทางกฎหมายว่า กฎหมายวางหลักเกี่ยวกับการคุ้มครองการได้มา การใช้ และการเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลเหล่านี้ไว้หรือไม่เพียงใด

ลักษณะพฤติกรรมของการรบกวนความเป็นอยู่ส่วนตัวจากการใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมรวมถึงการเปิดเผยข้อมูล การสอดส่องพฤติกรรม นอกจากนี้ยังมีประเด็นการรบกวนความเป็นอยู่ส่วนตัวที่กระทำโดยผู้ใช้อื่นๆของเครือข่ายดังกล่าวเช่น

การคุกคามทางเว็บไซต์เครือข่ายสังคม (Stalking)

การรวบรวมความเป็นอยู่ส่วนตัวโดยธุรกิจขายตรง การใช้ภาพและข้อมูลอื่นๆของผู้ใช้
เว็บไซต์เครือข่ายสังคมโดยที่ผู้ใช้นั้นมิได้รับรู้และยินยอม

การเผยแพร่ภาพถ่ายที่มีบุคคลอื่นอยู่ด้วยในเว็บไซต์เครือข่ายสังคม โดยที่บุคคลซึ่งอยู่ใน
ภาพนั้นมิได้รับรู้และยินยอม

การรวบรวมความเป็นอยู่ส่วนตัว ไม่จำกัดเฉพาะผู้ใช้นั้น แต่ยังกระทบบุคคลที่สามซึ่ง
มิใช่ผู้ใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมนั้นด้วยเช่น กรณีภาพของบุคคลที่สามซึ่งถูกเผยแพร่ในเว็บไซต์
เครือข่ายสังคม ประเด็นการรวบรวมสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวดังกล่าวเกิดจากลักษณะทาง
คุณสมบัติของเว็บไซต์เครือข่ายสังคม เช่น การคงอยู่ของข้อมูล การเข้าถึงและค้นหาได้ การคัดลอก
ได้ และการเข้าถึงข้อมูล โดยผู้ที่มองไม่เห็นตัวตน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1 เพื่อศึกษาความหมายแนวคิด ทฤษฎีของ “สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว” (Right to privacy)
โดยเปรียบเทียบแนวคิดทฤษฎีของกฎหมายต่างประเทศกับกฎหมายไทย ตลอดจนศึกษาแนว
ทางการพัฒนา “สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวที่จะไม่ถูกรบกวนจากการใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคม”
ในฐานะเป็นสิทธิมนุษยชนพื้นฐานประการหนึ่ง

2 เพื่อศึกษาระบบกฎหมายไทยที่เป็นอยู่ ในการนำมาปรับใช้ในการคุ้มครองผู้ถูกรบกวนสิทธิ
ในความเป็นอยู่ส่วนตัวจากการใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคม ตลอดจนศึกษาปัญหาในแง่องค์ประกอบ
ขอบเขต และการปรับใช้กฎหมายที่มีอยู่ดังกล่าวในการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกรบกวนสิทธิในความเป็น
อยู่ส่วนตัวจากการใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคม รวมทั้งศึกษากฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับ
การคุ้มครองผู้ถูกรบกวนสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวจากการใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมอันจะนำมา
สู่การวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎหมายไทยที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

3 เพื่อเสนอแนวทางปรับปรุงแก้ไขกฎหมายไทยให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับ
สภาพการณ์การรวบรวมความเป็นอยู่ส่วนตัวจากการใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคม

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว (Right to privacy)

งานวิจัยนี้ได้ทบทวนวรรณกรรมเพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสิทธิในความเป็นอยู่
ส่วนตัว (Right to Privacy) อันเป็นที่มาของสิทธิในการที่จะไม่ถูกรบกวนจากการใช้เว็บไซต์
เครือข่ายสังคม ผลการทบทวนวรรณกรรมสรุปได้ว่า สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว (Right to
privacy) สามารถพิจารณาได้จากหลายบริบท กล่าวคือ ในบริบททางปรัชญานั้นพิจารณาที่มาแห่ง
สิทธิของมนุษย์ทั้งหลายโดยแนวคิดตามธรรมชาติ (Idea of Nature) เพราะธรรมชาติเป็นผู้กำหนด
ระเบียบอันถูกต้องแห่งจักรวาล (Nature Described the Property of the Universe) (Minogue, 1978)

ดังนั้น สิทธิของมนุษย์ทุกคนจึงได้รับการอ้างอิงว่า สิทธิธรรมชาติ (Natural rights) ในสมัยโรมันนั้น มีแนวคิดที่ยอมรับว่าบุคคลแต่ละคนมีเขตแดนของตนเอง ซึ่งในเขตแดนดังกล่าวนั้นถือเป็นเขตเฉพาะตัวของปัจเจกบุคคลแต่ละคนซึ่งปราศจากการสอดเข้ามาเกี่ยวข้องของบุคคลอื่นๆ ในสังคมนั้น (Wacks, 1989) สิทธิในความเป็นส่วนตัว (Right to privacy) กับ สิทธิส่วนบุคคล (personal right) ต่างก็มุ่งเน้นถึงความสำคัญของความเป็นส่วนตัวในฐานะเป็นสาระสำคัญของความเป็นตัวตนของมนุษย์ (Alderman and Kennedy, 1995) ในบริบททางศาสนานั้น สิทธิในความเป็นส่วนตัวของบุคคล เริ่มพัฒนามาจากการมุ่งเน้นไปที่ สิทธิที่เกี่ยวกับเนื้อตัวร่างกาย เช่น การนำไปไม่มาประดิษฐ์เป็นที่ปิดบังส่วนของร่างกายที่ไม่ต้องการให้คนอื่นได้เห็น (Decew, 1997) ในบริบททางการเมืองนั้น แนวคิดของสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวในระยะแรก สืบเนื่องมาจากแนวคิดเกี่ยวกับศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ซึ่งเป็นแนวคิดที่ใช้อ้างอิงต่อรัฐ นักคิดผู้มีชื่อเสียงด้านการเมืองการปกครองหลายคน ได้เสนอแนวคิดที่รัฐบาลโดยชอบนั้น จะต้องได้รับอำนาจการปกครองมาจากผู้ได้ปกครอง (Orwin and Pange, 1984) เมื่อสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวเป็นสิทธิที่ติดตัวคนมาตั้งแต่กำเนิด จึงมีลักษณะเช่นเดียวกับสิทธิมนุษยชน (Human Right) ที่เป็นสิทธิที่มีอยู่ในทุกคนอันเนื่องมาจากการที่เขาเป็นมนุษย์ไม่ต้องทำอะไรทั้งสิ้นเพื่อให้ได้มา ขอเพียงได้เกิดเป็นมนุษย์ย่อมมีสิทธิมนุษยชน (Donnelly, 1982) ดังจะเห็นได้จากการรับรองถึงสิทธิดังกล่าวในระดับของกฎหมายระหว่างประเทศเช่น ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ (UN's Universal Declaration of Human Rights 1948) ข้อ 12 และ กติกาสากลว่าด้วยสิทธิทางแพ่งและการเมืองของสหประชาชาติ (International Covenant on Civil and Political Rights 1966) ข้อ 17 ที่ว่า "บุคคลจะถูกแทรกแซงในความเป็นอยู่ส่วนตัว (privacy) ครอบครัว เคหสถาน หรือการติดต่อสื่อสารโดยพลการหรือโดยมิชอบด้วยกฎหมายไม่ได้" สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว มีลักษณะสัมพัทธ์ (relative) กล่าวคือ จะมีข้อจำกัดหรือขอบเขตเมื่อเปรียบเทียบกับสิทธิอื่นเช่น สิทธิที่จะรู้ (right to know) นอกจากนี้ สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวมีลักษณะพลวัต (Dynamic) กล่าวคือสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามบริบททางสังคม วัฒนธรรม ด้วยเหตุนี้ สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว อาจแตกย่อยออกมาเป็นสิทธิต่างๆ ได้อีกหลายประการตามบริบทต่างๆ เช่น สิทธิในการดำเนินชีวิตและกำหนดความเป็นตัวตนของตนเอง (Self-determination) สิทธิในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น สิทธิที่จะสมรสหรือสร้างครอบครัว สิทธิที่จะทำแท้ง สิทธิในการมีชีวิต สิทธิที่จะเลือกศาสนาและการเมือง เป็นต้น (Hayden, Hendricks, and Novice, 1990) ดังนั้นเมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไปย่อมเกิดสิทธิในความเป็นส่วนตัวชนิดใหม่ๆ ขึ้นมาได้ดังเช่น สังคมที่มีการพัฒนาความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการถ่ายภาพ เกิดมีการเรียกร้องสิทธิที่จะไม่ถูกถ่ายภาพโดยมิได้รับรู้และยินยอม (กณธิป ทองรวีวงศ์, 2552) ด้วยเหตุนี้ ในสภาพสังคมปัจจุบันที่มีการใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมกันมาก จึงเกิดการเรียกร้องสิทธิที่จะไม่ถูกรบกวนจากการพฤติกรรมการใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคม ในฐานะส่วนหนึ่งของสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว

วิธีการดำเนินการวิจัย

โดยที่การวิจัยนี้เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นการศึกษาทฤษฎี การตีความและปรับใช้ทฤษฎี ปัญหาในการบังคับใช้กฎหมาย จึงเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาข้อมูลเอกสาร (Documentary Research) จากตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คำพิพากษาศาลฎีกาซึ่งมีส่วนสำคัญในการตีความกฎหมาย คดีที่เกิดขึ้นทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ตลอดจนบทความทางวิชาการทั้งของไทยและต่างประเทศ เพื่อนำมาประมวลผลและวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ อาทิ ห้องสมุดทางกฎหมาย ฐานข้อมูลทางกฎหมายในเว็บไซต์ของไทยและต่างประเทศ นอกจากนี้ การวิจัยนี้จะทำการวิจัยกฎหมายเปรียบเทียบ (Comparative analysis) โดยนำกฎหมายของต่างประเทศที่เกี่ยวข้องมาศึกษาวิเคราะห์ เพื่อเปรียบเทียบกับกรณีของไทยด้วย

สมมุติฐานการวิจัย (Hypothesis)

ในระบบกฎหมายไทยปัจจุบัน ไม่มีกฎหมายใดบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกรบกวนสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวจากการใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคม ไว้เป็นการเฉพาะ การคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของผู้ถูกรบกวนนั้น กระจัดกระจายอยู่ตามกฎหมายลักษณะต่างๆ เช่น รัฐธรรมนูญ ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การคุ้มครองตามระบบกฎหมายไทยเท่าที่เป็นอยู่ มีปัญหาหลายประการ ทั้งในแง่ขอบเขตและ องค์ประกอบ ดังนั้นงานวิจัยฉบับนี้จึงมุ่งศึกษาปัญหาดังกล่าวโดยวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศเพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขพัฒนากฎหมายไทยต่อไป

ผลการวิจัย

1. ในระบบกฎหมายไทยปัจจุบัน ไม่มีกฎหมายใดบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกรบกวนสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวในกรณีของการรบกวนจากการใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมเอาไว้เป็นการเฉพาะ
2. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้รับรองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวไว้แต่ยังไม่มีการบัญญัติระดับรองที่กำหนดการคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวขึ้นเป็นการเฉพาะ
3. การปรับใช้ประมวลกฎหมายอาญาในการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกรบกวนจากการใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมนั้น พบว่ามีฐานความผิดบางมาตราที่อาจปรับใช้ได้ เช่น ความผิดฐานหมิ่นประมาท

ความผิดหลุโทษ แต่การปรับใช้ฐานความผิดดังกล่าวยังจำกัดอยู่เฉพาะการกระทำบางลักษณะ จึงไม่สามารถคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวเป็นการทั่วไปได้

4. การปรับใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น พบว่า มีบทบัญญัติลักษณะละเมิดที่เกี่ยวข้องกับกรณีดังกล่าว แต่ยังมีปัญหาในการปรับใช้อีกหลายประการ

5. พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545 สามารถนำมาปรับใช้ในกรณีที่มีการขายตรงผ่านทางเว็บไซต์หรือขายส่งคม อย่างไรก็ตาม กฎหมายนี้ มุ่งเน้นเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคในแง่ของการซื้อขายสินค้าและบริการเป็นหลัก เช่น วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบอกเลิกสัญญา การคืนสินค้า มีเพียงบางมาตราเท่านั้นที่สามารถปรับใช้ในการรบกวนสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวได้ แต่มาตราดังกล่าวยังไม่เหมาะสมและเพียงพอในการคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของผู้ถูกรบกวนจากการขายตรงที่เกิดจากการติดต่อผ่านทางเว็บไซต์หรือขายส่งคม

6. พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 อาจนำมาปรับใช้กับการรบกวนความเป็นส่วนตัวในบางกรณี เช่น การโพสต์ข้อมูลปลอมหรือเท็จ การนำข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่เป็นภาพซึ่งเกิดจากการตัดต่อมาเผยแพร่ในเว็บไซต์หรือขายส่งคมอย่างไรก็ตามยังมีปัญหาในการปรับใช้อีกหลายประการ

อภิปรายผล

1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้รับรองสิทธิดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง นับแต่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2538 มาตรา 47 บัญญัติว่า “สิทธิของบุคคลในครอบครัวเกียรติยศ ชื่อเสียง หรือ ความเป็นอยู่ส่วนตัว ย่อมได้รับความคุ้มครอง” จนถึง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 35 ซึ่งบัญญัติว่า “สิทธิของบุคคลในครอบครัวเกียรติยศ ชื่อเสียง หรือ ความเป็นอยู่ส่วนตัว ย่อมได้รับความคุ้มครอง” อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาระบบกฎหมายไทยที่เป็นอยู่ปัจจุบันนั้นจะพบว่า กฎหมายลำดับรองที่บัญญัติคุ้มครองสิทธิดังกล่าว นั้นยังไม่มีเป็นกฎหมายเฉพาะ กล่าวคือ การคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกรบกวนจากการใช้เว็บไซต์หรือขายส่งคมนั้นมีอยู่อย่างกระจัดกระจายในกฎหมายหลายฉบับ

2 สำหรับการปรับใช้ประมวลกฎหมายอาญานั้น หากเป็นกรณีการนำข้อมูลที่มีลักษณะเป็นข้อความอันทำให้ผู้อื่นเสื่อมเสียชื่อเสียงมาเผยแพร่ในเว็บไซต์หรือขายส่งคมอาจเข้าองค์ประกอบของความผิดฐานหมิ่นประมาท รวมทั้งกรณีการนำข้อมูลที่เป็นภาพอันทำให้ผู้อื่นเสื่อมเสียชื่อเสียงด้วย อย่างไรก็ตาม การปรับใช้ฐานความผิดหมิ่นประมาทยังมีปัญหา เช่น ในกรณีภาพหรือข้อความนั้น ไม่ได้ทำให้ผู้อื่นเสื่อมเสียชื่อเสียงแต่เป็นเพียงภาพหรือข้อมูลที่เจ้าของไม่ประสงค์จะเผยแพร่ เช่น นาย ก นำภาพของ นางสาว ข ที่นั่งรับประทานอาหารอยู่มาเผยแพร่ในเว็บไซต์หรือขายส่งคม โดยที่ นางสาว ข ไม่ได้รับรู้และยินยอม ดังนี้ ภาพของ นางสาว ข มิได้

ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงของนางสาว ข แต่กระทบถึงสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของนางสาว ข

สำหรับกรณีการปรับใช้ความผิดฐานน้อ โกงนั้น หากเป็นการขายตรงทางเว็บไซต์เครือข่ายสังคม เช่น การโพสต์ข้อความเพื่อหาสมาชิกเข้าร่วมเครือข่ายธุรกิจขายตรง หากเป็นกรณีที่ไม่ได้มีวัตถุประสงค์การขายสินค้าและบริการอย่างแท้จริง กล่าวคือการกระทำอันมีลักษณะหลอกลวงผู้บริโภค เช่น โพสต์ข้อความ เพื่อชักชวนให้โอนเงินบริจาคให้วัด ก โดยทางวัด ก มิได้รับรู้แต่อย่างไร หรือการชักชวนให้ซื้อสินค้าและบริการที่มีได้มีสินค้าและบริการดังกล่าวจริง กรณีเหล่านี้ อาจปรับใช้ประมวลกฎหมายอาญา ฐานน้อ โกง ตามมาตรา 341 หรือ 343 หากมีลักษณะน้อ โกงประชาชน อย่างไรก็ตาม หากเป็นกรณีที่มีการเสนอขายสินค้าและบริการจริง โดยมิได้มีเจตนาหลอกลวง กล่าวคือ เพียงแค่การรบกวนความเป็นส่วนตัวเท่านั้น ก็ไม่สามารถปรับใช้กฎหมายอาญาฐานน้อ โกงได้

นอกจากนี้ ในการปรับใช้ความผิดหลุโทษ เช่น มาตรา 392 อาจมีปัญหาว่า การรบกวนทางเว็บไซต์เครือข่ายสังคม เช่น การโพสต์ภาพหรือข้อความโดยผู้อื่น ไม่ได้เรียกร้องหรือต้องการนั้นยังไม่ถึงขั้นเป็นการขู่เชิญให้ผู้ถูกรบกวน หวาดกลัว หรือตกใจ

3 เมื่อพิจารณาบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว จะพบว่า บุคคลที่ถูกรบกวนสิทธิทางเว็บไซต์เครือข่ายสังคม ไม่อาจเรียกร้องในทางสัญญาใดๆกับผู้ทำการรบกวนได้ หากมิได้มีนิติสัมพันธ์ทางสัญญาต่อกันมาก่อน จึงได้แต่อาศัยกฎหมายลักษณะละเมิดตามมาตรา 420 อย่างไรก็ตามงานวิจัยนี้พบว่า ปัญหาของการปรับใช้มาตรา 420 นี้อยู่ที่การพิจารณาว่า สิทธิของบุคคลที่จะไม่ถูกรบกวนความเป็นส่วนตัวจากการใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมนั้นจัดเป็นสิทธิอย่างไรในความหมายของมาตรา 420 กล่าวคือ จะตีความว่าเป็น “สิทธิอย่างใดอย่างหนึ่ง” ซึ่งได้รับความคุ้มครองตามมาตรา 420 หรือไม่ เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายลักษณะละเมิดของสหรัฐ จะเห็นได้ว่ามีหลักการเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวเอาไว้เป็นการเฉพาะ โดยจำแนกการละเมิดความเป็นอยู่ส่วนตัวออกเป็น 4 ประเภท¹ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการแทรกแซงในความสันโดษหรือความเป็นส่วนตัวของบุคคลอื่น (Intrusion upon seclusion) นั้นได้รับการคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะ อย่างไรก็ตามแม้ว่า สิทธิดังกล่าว จะจัดเป็นสิทธิอย่างหนึ่งอย่างไรก็ตามมาตรา 420 ตามกฎหมายไทยได้ แต่ปัญหาประการต่อไปก็คือ ภาวะพิสูจน์ถึงความเสียหายของผู้ถูกรบกวน ซึ่งมักจะมีลักษณะเป็นนามธรรมอันเป็นการยากที่ผู้เสียหายจะพิสูจน์ว่าตนเสียหายอย่างไรในความเดือดร้อนรำคาญที่เกิดจากการรบกวน โดยการโพสต์ข้อความหรือภาพทางเว็บไซต์เครือข่ายสังคมนั้น

¹ William L. Prosser, Handbook of the law of torts, 4ed. (London: St.Paul, Minn. West Publishing Co, 1971), pp.804 – 814.

4 ในกรณีการขายตรงทางเว็บไซต์หรือขายส่งคมนั้น แม้ว่าพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545 จะเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขายตรงโดยเฉพาะอย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยพบว่า บทบัญญัติต่างๆ ในกฎหมายฉบับนี้ มุ่งเน้นเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคในแง่ของการซื้อขายสินค้าและบริการเป็นหลัก เช่น วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบอกเลิกสัญญา การคืนสินค้า มีเพียงบางมาตราเท่านั้นที่สามารถปรับใช้ในการรบกวนสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวได้ กล่าวคือ มาตรา 26 แต่มาตราดังกล่าวยังไม่เหมาะสมและเพียงพอในการคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของผู้ถูกรบกวนจากการขายตรงทางเว็บไซต์หรือขายส่งคม เนื่องจากมีขอบเขตสามารถปรับใช้ในกรณีการเข้าไปทางกายภาพ (Physical entrance) ด้วยตัวบุคคลเพื่อติดต่อเสนอขายสินค้าหรือบริการ จึงไม่ครอบคลุมการติดต่อเสนอขายในช่องทางเว็บไซต์หรือขายส่งคมนอกจากนี้ มาตรา 51 ได้กำหนด โทษสำหรับการฝ่าฝืนมาตรา 26 ดังกล่าวเอาไว้เพียงโทษปรับไม่เกินสามหมื่นบาท ไม่มีโทษจำคุกแต่อย่างใด

5 พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 อาจนำมาปรับใช้ในกรณีการรบกวนด้วยข้อความหรือภาพทางเว็บไซต์หรือขายส่งคมแต่ก็ยังมีช่องว่างและปัญหาการปรับใช้อีกหลายประการ เช่น การส่งข้อมูลที่เป็นข้อความหรือภาพอันก่อให้เกิดการรบกวนความเป็นส่วนตัวผู้อื่น แต่ยังไม่ถึงขั้นเป็นข้อมูลปลอมหรือเท็จ ตามมาตรา 14 ก็ไม่สามารถปรับใช้มาตรา 14 ได้ นอกจากนี้ ข้อมูลภาพที่ไม่ได้เกิดจากการติดต่อแต่ก่อให้เกิดการรบกวนความเป็นส่วนตัว ก็ไม่เข้าองค์ประกอบมาตรา 16 เช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ แนวทางแก้ไขปัญหาทางกฎหมายที่เกิดขึ้น ดังต่อไปนี้

1 บัญญัติกฎหมายใหม่ขึ้นเป็นการเฉพาะเพื่อคุ้มครองผู้ถูกรบกวนสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวจากเว็บไซต์หรือขายส่งคม

2 แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา เสนอให้มีการเพิ่มเติมลักษณะใหม่เข้าไปในโครงสร้างของภาค 2 ของประมวลกฎหมายอาญา โดยกำหนดหมวดขึ้นใหม่ไว้เป็นลักษณะเกี่ยวกับสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว (Offences against Privacy) และหลังจากนั้นจึงเพิ่มเติมฐานความผิดใหม่เกี่ยวกับการรบกวนความเป็นส่วนตัวโดยการขายตรงเป็นบทบัญญัติในหมวดดังกล่าว

3 แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิดเสนอให้มีการบัญญัติหมวดความรับผิดเพื่อละเมิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว (Privacy Tort) ไว้เป็นอีกหมวดหนึ่ง โดยเฉพาะ แยกต่างหากจากหมวด 1 ความรับผิดเพื่อละเมิดซึ่งมีอยู่แล้ว และจากนั้นจึงเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับการละเมิดโดยการรบกวนจากการใช้เว็บไซต์หรือขายส่งคมไว้เฉพาะ

4 แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545 ให้การคุ้มครองความเป็นอยู่ส่วนตัวของผู้ถูกรบกวนจากการขายตรงนั้น ครอบคลุม การติดต่อเสนอขายในช่องทางอื่นๆ นอกจากการเสนอขายด้วยตัวบุคคล กล่าวคือ ให้รวมถึงการติดต่อทางเว็บไซต์เครือข่ายสังคมด้วย

5 แก้ไขพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ให้มีมาตรการที่กำหนดความผิดเกี่ยวกับการนำข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่ก่อให้เกิดการรบกวนสิทธิในความ เป็นอยู่ส่วนตัวของผู้อื่นเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ โดยไม่จำเป็นต้องมีองค์ประกอบเกี่ยวกับความ ปลอมหรือเท็จของข้อมูล

บรรณานุกรม

คณาธิป ทองรวีวงศ์ (2551). ปัญหาการปรับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2551 ในกรณีการหมิ่นประมาททางอินเทอร์เน็ต วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย (APHEIT Journal), ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 พฤษภาคม 2551, หน้า 22-41

คณาธิป ทองรวีวงศ์ (2552) รายงานการวิจัย “มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกถ่ายภาพ โดยมีได้รับรู้และยินยอม”. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเซนตจอร์จ

Alderman, Ellen and Kennedy, Caroline. (1995) The Right to Privacy . New York: Alfred A. Knoph.

DeCew , Judith Wagner. (1997). In Pursuit of Privacy: Law Ethics and The Rise of Technology. US: Cornell University Press.

Dionisopoulos, Allan and Ducat, Craig. (1976), The right to privacy : Essays and Cases, St Paul, Minn. : West Publishing Co.

Donnelly, Jack. (1982). “Human Rights and Human Dignity”, The American Law Review, 76 , No.2 (1982).

Hayden, Trydy, Hendricks, Evan and Novice, Jack D. (1990). Your right to Privacy : A Basic Guide to Legal Rights in an information Society. US: Southern Illinois University Press.

Minogue, Kenneth. (1978). The History of the Idea of Human Right. The Human Rights Reader. London.

Orwin, Chifford and Pange, Thomas. (1984). The Philosophical Foundation of Human Rights. Human Rights in our time. London : Westview Press.

Prosser, William L. (1971). Handbook of the law of torts, 4ed. (London : St. Paul, Minn. West Publishing Co.

Solove, Daniel (2007). *The future of reputation : gossip, rumor, and privacy on the Internet* . New Haven and London: Yale University Press.

Wacks, Raymond. (1989). *Personal Information: Privacy and the Law* . UK: Oxford Clarendon Press.

Warren, D, Samuel and Brandeis, D, Louis. (1890). *The Right to Privacy*. *Harvard Law Review*, Vol IV December 15, 1890, [Online]. Available from:
<http://www.lawrence.edu/fast/boardmaw>